

ACC. N:R M. 14697:1-6.

Landskap: *Skåne*Upptecknare: *Jöns Andersson, Kyrkheddlinge*Härad: *Båva*

Berättare: " "

Socken: *Esarp*Berättarens yrke: *lantbrukare*Uppteckningsår: *1959*Född år *1883* i *Lund*FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDOmd fot, out mot ---- (^{lita} LUF 26) s. 1-2.

Om tobak. s. 3-4.

Kässlorna i folklig tradition. s. 5

Neg. svar i LUF 31, 32 och 33; ang. årsring och julbegärning 5.
ödesbestämmelse i v. herigårdar s. 6.

LUF 26

" 27

" 28

" 31, 32, 33

Om det ont öga c. t. v.

I min barndom hörde jag ofta äldre personer berätta om sådant, men jag förstod mig ej så riktigt på vad som menades därmed. Själva trodde de säkerst på att samtliga personer kunde bringa sjukdom över folk och få, liksom att "kloka qubbar" och "kloka qummar" kunde bota det onda.

Det var särskilt svårt för havande kvinnor, för i tiden, ty om barnet hade något medfött lyte, ansågs modern ej ha varit nog försiktig under barskaps-tiden. Om modern sett slagt och blivit skrämmd, fick barnet "ålaget" (fallandevind), om hon sett på en våt stiel, fick barnet råsnod och etslag på keppan c. t. v. Ännu ej bryktagarna barnsjöcker skulle hålla sig inomhus, det var särskilt farligt att gå över en väg. Lätt det farliga bestod här jag ej hört omfattas.

Mycket skrock var det kring väven. Vid svepningens slut, skulle svepstikan genast ryckas av svepbommen, annars blev vävningen misslyckad. Det var farligt för manfolket att komma in och se när väven klipptes ner, ty då kom man alltid att förlora i ~~pro-~~ processer. Den enda räddningen var då att fälla saxen och själv klippa ner väven.

Det var för mycket vidskräckelse och skrock här på landsbygden. Numera tar ingen på sidant. Omkring senaste sekelskiftet slutade man att tala på skrock.

Om tobaks.

Tobaksodling har nog aldrig förekommit här i min hemtrakt och jag känner ej till hur man odlade och bevedde den. Jorden här är allt för styv för tobaksodling. Endast som prydnadsväxt ser man den stundom i trädgårdarna.

Tobak och snus har dock alltid användts här på landsbyggen. I min barndom fanns det alltid ett flertal pipor av olika typ och storlek i varje hem. Pipor av spanstör, med länge, djupa munstycke och pipbrädd av porlän, förekom mest. Sådana kunde vara ända till 1 m. långa. När bönderna skulle ha gillen, fick deras barn springa omkring i byggen att låna pipor, så att alla de vänner manliga gästerna kunde bjudas på rök. Piporna ~~stoppades~~ stoppades dagen före gillet. Tobaken

försvarades i chatull. Märket var vanligen
 Ytats "Hligt & Gott". Senare började kringvan-
 drande cigarettkare och försäljare bjuda ut
 cigaretter, inlagda i lådor som var försedda
 med olika, braskande etiketter. Man brukade
 benämna dem: "Kunnetävs-Flavanna". De var ganska
 billiga och trängde smänning om ut lingspiperna.
 Tuggtobak användes ännu mycket, liksom
 snus i näsan. Smectuggning, prästas arbetarung-
 domer ha lärt sig av Smäländingar och rallec,
 senare. Smus ~~smus~~ användades vid tandvård.

Smusdoser av näver användes i vasslugg-
 lag men vid kyrkobesök och festliga till-
 fällen hade man smusdoser av mässing,
 tenn eller silver. Skivnosna har ej anv. knus eller tobak.

Bruket av tuggtobak och snus är nu nästan
 bortlagt. Det är nu bara några äldre personer
 som bibehåller det. Kvarna röker man mest cigaretter

Nässlor.

I min hemtrakt kallas man näslan: nälla. Jag har hört sägas att man använt näslor till matlagning, men har ej sett eller smakat anställningen och vet ej heller hur de behandlades, ej heller vilka sorter som användes.

De har användts till att färga vävnader med, färg, men jag känner ej till hur man beredde färgämnet. Näslor som växte kring uthusen och gården, utfodrade man nötkreaturen med. De förtärde dem med begärighet.

En allmän tro var att näslorna kunde bringa sjukdom. Man skulle inte kasta sitt vatten på ställen där näslor växte ty då fick man hudutslag på kroppen. För att bli fria från näslorna, skulle man tvätta sig i mjölk, som sedan stälptes ut över näslorna, då försvann hudutslaget. Färg användes tyror till matlagning.

Till Folklivsarkivet
Hälskudd. d. 30-1-79.
Lund!

Tyvärr känner jag ej till någon ting
av det som efterfrågas på de frägelister som
jag i dag erhållit, utom vad jag läst om
i hembygglitteratur och herrgårdsskild-
ringar. Här finns ju ingen herrgård i närom-
gen. Om ärsång har jag ej hört berättas här på orten.
Kanske det kan lyckas bättre med nästa frägelista.

Vill på samma gång göra en förfrågan
om inte varen på de tre senaste föregående
frägelistorna - 14 st. blad har kommit fram, då
jag ej hört något därom. De var ersända i
stället av nov. 1958.

Högskoleinspektör
Jon Andersson

Luft 31

Borr. 3/3 1959
W.P.